

STORTINGET

Representantforslag 148 S

(2024–2025)

fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud og Morten Wold

Dokument 8:148 S (2024–2025)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud og Morten Wold om erstatning til ofrene i Varhaug-saken

Til Stortinget

Bakgrunn

I flere tiår sendte det offentlige helsevesenet pasienter til den daværende offentlig autoriserte psykologspesialisten Sverre Varhaug (1929–2014), til tross for at han begikk, og ble dømt for, gjentatte seksuelle overgrep mot pasienter. Hverken tidligere eller daværende pasienter ble varslet om etterforskningene, dommene eller at han ble fradømt retten til å praktisere som psykolog.

Overgrepene i Varhaug-saken og hvordan de ikke ble stoppet, er omtalt Pasientovergrepsutvalgets rapport fra 2022 samt i VGs artikkel- og podkastserie «Dukemannen» fra 2021. Begge steder beskrives et mønster med omfattende manipulering, invadering av privatliv og krav om fullstendig isolasjon fra familie og nær krets – alt for å legge til rette for seksuelle overgrep, begått av Varhaug på sykehus, i klinikk og i privat praksis.

Et fellestrekk ved ofrene var at de var ressurssterke unge menn med moderate psykiske plager. Én hadde for eksempel mistet faren sin brått og var i sorg. Til tross for at flere av ofrene reagerte underveis, var det Varhaug som hadde definisjonsmakten. Han var en autoritet i kraft av sitt yrke og innehadde i tillegg en rekke betrodde stillinger i det offentlige. De fleste fikk han etter det første varselet om seksuelle overgrep kom i 1976.

Varhaug var blant annet ansatt ved barne-, ungdoms- og voksenavdelingen ved Haukeland sykehus fra 1963 til 1969. Fra 1969 til høsten 1976 var han sjefspsykolog ved Rogaland sykehus, psykiatrisk avdeling. I 1978 fikk han jobben som skolepsykolog for hele Aust-Agder fylke, mens han var under etterforskning for seksuelle overgrep.

Selv etter at Varhaug ble fradømt retten til å utøve sin virksomhet som psykolog i 1988, fortsatte avtalen hans med Oslo kommune om privat praksis i klinisk psykologi.

I rapporten fra Pasientovergrepsutvalget, avgitt til Helse- og omsorgsdepartementet i 2022, slås det fast at:

«Det foreligger dokumentasjon på at Varhaug utsatte pasienter for mange og grove seksuelle overgrep i perioden 1969 til 1998, det vil si over en periode på omtrent 30 år. Da han i 2002, for tredje – og siste gang – ble domfelt for seksuelle overgrep mot pasienter hadde han hatt en lang og omfattende praksis som psykolog både fra offentlig og privat virksomhet.»

Pasientovergrepsutvalget skriver også:

«Varhaugsakens alvor viser at det samlede system hadde kommet til kort når det gjaldt å forebygge, reagere, gripe inn og forhindre videre skadelig adferd, også etter at Varhaug var fratatt sin autorisasjon. Med det samlede system menes helsetjenesten der vedkommende arbeidet, tilsynsmyndighetene samt politi- og påtalemyndighetene.»

Pasientovergrepsutvalget kommer også inn på temaet oppreisning:

«Utvalget har i sitt arbeid med overgrepssaker i tiåret 2010 til 2020 ikke registrert saker som er i nærheten av Varhaugsaken når det gjelder alvorlighet og varighet. Det er åpenbart mange ofre for hans overgrep som aldri

har fått den oppreisning de fortjener.»

Minst to av Varhaugs ofre har tatt sitt eget liv, og de gjenlevende er nå i 60-, 70- og 80-årene. De er påført store belastninger med både helsemessige og økonomiske konsekvenser som følge av overgrepene. De har fått redusert arbeidsevne og kapasitet og er påført store utgifter.

Flere er alvorlig syke og har liten tid igjen. Derfor haster det å få på plass en erstatningsordning.

Det er tidligere søkt om voldsoffererstatning og pasientskadeerstatning. Dette er blitt avvist på grunn av foreldelse. Flere av ofrene ønsker derfor at Stortinget skal be regjeringen om å se på saken. De ber om at det sikres at ofrene får oppreisning for overgrepene de gikk gjennom, og skadene dette har ført til. Det er ekstra alvorlig at det offentlige, som skulle hjelpe dem, sendte

dem til en overgriper, og deretter ikke grep inn for å stoppe ham eller for å advare mulige nye ofre.

En oppreisning til ofrene vil kunne bidra til at man får en avslutning på Varhaug-saken, samtidig som de alvorlige systemsviktene som ble begått fra statens side, blir erkjent.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen følge opp anbefalingene fra Pasientovergrepsutvalgets rapport fra 2022 og sørge for at man raskt setter i gang arbeidet med en erstatning til ofrene i Varhaug-saken.

26. mars 2025

Bård Hoksrud

Morten Wold